

פרשת ואתחנן תשע"א Is Big Best?

דברים פרק ז

(א) כי יביאך יקוק אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך החתי והגרגשי והאמרי והכנעני והפריזי והחוי והיבوسی שבעה גוים רבים ועצומים ממך: (ב) ונתנם יקוק אלהיך לפניך והכיתם החרם תחרים אתם לא תכרת להם ברית ולא תחנם: (ג) ולא תתחתן בם בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך: (ד) כי יסיר את בנך מאחרי ועבדו אלהים אחרים וחרה אף יקוק בכם והשמידך מהר: (ה) כי אם פה תעשו להם מזבחתיהם תתצו ומצבתם תשברו ואשירהם תגדעון ופסיליהם תשרפון באש: (ו) כי עם קדוש אתה ליקוק אלהיך בך בחר יקוק אלהיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה: (ז) לא מרבכם מפל העמים חשק יקוק בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים: (ח) כי מאהבת יקוק אתכם ומשמרו את השבעה אשר נשבע לאבותיכם הוציא יקוק אתכם בגד חזקה ויפדך מבית עבדים מיד פרעה מלך מצרים: (ט) וידעת כי יקוק אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שומר הברית והחסד לאהביו ולשמרי מצותיו <מצותו> מצותיו לאלף דור: (י) ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשנאו אל פניו ישלם לו: (יא) ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם:

רש"י

(א) **ונשל** - לשון השלכה והתזה, וכן (דברים יט, ה) ונשל הברזל: (ב) **לא תחנם** - לא תתן להם חן. אסור לו לאדם לומר כמה נאה גוי זה. דבר אחר אל תתן להם חנייה בארץ: (ד) **כי יסיר את בנך מאחרי** - בנו של גוי כשישא את בתך יסיר את בנך אשר תלד לו בתך מאחרי. למדנו שכן בתך הבא מן הגוי קרוי בנך, אבל בן בנך הבא מן הגויה אינו קרוי בנך אלא בנה, שהרי לא נאמר על בתו לא תקח כי תסיר את בנך מאחרי, אלא כי יסיר את בנך וגוי: (ה) **מזבחתיהם** - של בנין: **מצבותם** - אבן אחת - **ואשירהם** - אילנות שעובדין אותן: **ופסיליהם** - צלמים: (ז) **לא מרבכם** - כפשוטו. ומדרשו לפי שאין אתם מגדילים עצמכם כשאני משפיע לכם טובה לפיכך חשקתי בכם: **כי אתם המעט** - הממעטין עצמכם, כגון אברהם, שאמר (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, וכגון משה ואהרן שאמרו (שמות טז, ח) ונחנו מה, לא כנבוכדנצר שאמר (ישעיה יד, יד) אדמה לעליון, וסנחריב שאמר (שם לו, כ) מי בכל אלהי הארצות, וחירם שאמר (יחזקאל כח, ב) אל אני מושב אלהים ישבתי: **כי אתם המעט** - הרי כי משמש בלשון דהא: (ח) **כי מאהבת ה'** - הרי כי משמש בלשון אלא. לא מרובכם חשק ה' בכם, אלא מאהבת ה' אתכם: **ומשמרו את השבועה** - מחמת שמרו את השבועה: (ט) **לאלף דור** - ולהלך הוא אומר (דברים ה, ט) לאלפים, כאן שהוא סמוך אצל לשומרי מצותיו, העושין מיראה, הוא אומר לאלף, ולהלך שהוא מאהבה: **ולשומרי מצותיו** - אלו העושין מיראה: (י) **ומשלם לשנאיו אל פניו** - בחייו משלם לו גמולו הטוב כדי להאבידו מן העולם הבא: (יא) **היום לעשותם** - ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם:

מסכת חולין דף פט ע"א

אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר בר' שמעון: כל מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בהגדה עשה אזניך כאפרכסת, (דברים ז') לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם וגוי, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם - אמר לפני (בראשית י"ח) ואנכי עפר ואפר, למשה ואהרן - אמר (שמות ט"ז) ונחנו מה, לדוד - אמר (תהלים כ"ב) ואנכי תולעת ולא איש, אבל עובדי כוכבים אינן כן, נתתי גדולה לנמרוד - אמר (בראשית י"א) הבה נבנה לנו עיר, לפרעה - אמר (שמות ה') מי ה', לסנחריב - אמר (מלכים ב' י"ח) מי בכל אלהי הארצות וגוי, לנבוכדנצר - אמר (ישעיהו י"ד) אעלה על במתי עב, לחירם מלך צור - אמר (יחזקאל כ"ח) מושב אלהים ישבתי בלב ימים. אמר רבא ואיתימא ר' יוחנן: גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם. דאילו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר, ואילו במשה ואהרן כתיב ונחנו מה. ואמר רבא ואיתימא ר' יוחנן: אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן, כתיב הכא ונחנו מה, וכתוב התם (איוב כ"ו) תולה ארץ על בלימה.

רשב"ם

(ז) **לא מרובכם מכל העמים** - אנשי לבב יבינו ויתמהו וכי משה רבינו היה סבור שישראל היו טועים בזה הדבר שיהו מרובים מכל האומות שבעולם שהוצרך לאמר לא מרובכם? ועוד שאמר חשק י"י בכס. וכי בשביל שהם מרובים יאהב הק' אותם? אלא כך פירושו, לפי שאמר למעלה ונשל גוים רבים מפניך החתי וגוי שבעה גוים רבים ועצומים ממך, ושמה תאמרו אנו מרובים מאותן שבעה עממים ובעוצם ידינו נגרש אותם. לא מרובים אתם מכל אותם שבעה עממים, ולא מרובכם חשק י"י בכס לנצח אותם אלא אתם המעט מכל אותם ז' עממים. אלא מאהבת י"י אתכם ובשביל שבועתו לאבותיכם ונשל אותם מפניך:

רמב"ן

(ו-ח) **בך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגולה** - שאין לך קצין שוטר ומושל בכל מלאכי מעלה, אבל אתה סגולת ה' תחת ידו, ולכך לא תטעה לעבוד ע"ז מאלהי העמים, וכבר הזכרתי זה פעמים רבות. וזה טעם לא מרובכם מכל העמים - כי היה ראוי שיהיו הרבים למלך כענין שכתוב (משלי יד כח) ברב עם הדרת מלך, ויפקיד שרי צבאות בראש הנשארים, ואתם המעט ואע"פ כן חשק בכס ויבחר בכס: וטעם **חשק** - שנקשר עמכם בקשר אמיץ שלא יפרד מכם לעולם, מלשון וחשוקיהם כסף (שמות כז י). ויבחר בכס - מכל העמים שתהיו אתם סגולה ונחלה לו, כי הבחירה בכל מקום ברירה מן האחרים. ואמר הטעם, כי מאהבת ה' אתכם - בחר בכס, שראה אתכם ראויים להתאהב לפניו ונבחרים לאהבה יותר מכל העמים. ולא הזכיר בזה טעם מן הבחירה, כי הנבחר לאוהב הידוע לסבול את אוהבו בכל הבא עליו ממנו, וישראל ראויים לכך מכל עם, כמו שאמרו (ביצה כה ב) שלשה עזים הם ישראל באומות, כי יעמדו לו בנסיונות, או יהודאי או צלוב (שמ"ר מב ט). וטעם בכס - בעבור אבותיכם שהגיע ענינם עד שנשבע להם כדי שלא יגרום החטא ותבטל הבטחתם, ועל כן הוציא אתכם מארץ מצרים ביד חזקה. **ויפדך** - רמז שהכה אותם תחתיד, כענין שנאמר (ישעיה מג ג) נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיד:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.